

ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Број: _____

Датум: _____

Београд, Господара Вучића бр. 50

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФАКУЛТЕТА БЕЗБЕДНОСТИ
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Одлуком Наставно-научног већа Факултета безбедности Универзитета у Београду бр. 518/39 од 27.09.2024. године, именована је Комисија за оцену докторске дисертације кандидата Владимира М. Нинковића под насловом „Отпорност критичне инфраструктуре на не-рутинске ризике”, у саставу:

1. др Желимир Кешетовић, редовни професор, Факултет безбедности Универзитета у Београду;
2. др Борис Кордић, редовни професор, Факултет безбедности Универзитета у Београду;
3. др Роберт Микац, ванредни професор, Факултет политичких знаности Свеучилишта у Загребу.

Комисија је прегледала и проучила приложену докторску дисертацију и на основу мишљења чланова Комисије Наставно-научном већу Факултета безбедности доставља следећи:

РЕФЕРАТ

О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Основни подаци о кандидату

Владимир Нинковић је рођен 9. новембра 1981. године у Београду. XIV београдску гимназију завршио је 2000. године. Основне академске студије завршио је на Филолошком факултету Универзитета у Београду са просечном оценом 7,87. Специјалистичке струковне студије кризног менаџмента завршио је 2006. године на Факултету безбедности – са просечном оценом 9.24. Дипломске академске студије – мастер из области социолингвистике завршио је на Филолошком факултету, са просечном оценом 9.60. Током 2015-2016. године био је ангажован као истраживач на пројекту: Отпорност заштите критичне инфраструктуре у Европи (RECIPE) који је финансирао Генерални директорат за хуманитарну помоћ и цивилну заштиту Европске Уније (ЕЧО). Такође, 2018. и 2019. године био је ангажован као истраживач на европском Horizon 2020 пројекту PopRebel (Populism in Central and Eastern Europe). Запослен је као регионални менаџер безбедности задужен за регион Африке у компанији DAI LLC. Као аутор или коаутор објавио је двадесетак научних радова и две научне монографије из области студија безбедности, са посебним нагласком на теме везане за менаџмент ризиком, менаџмент континуитетом пословања и заштиту критичне инфраструктуре. Члан је техничког комитета 292 за безбедност и отпорност Института за стандардизацију Србије, Института за стратешки менаџмент ризиком (Institute for Strategic Risk Management - ISRM), као и Америчког удружења за индустријску безбедност (ASIS International). Такође, волонтерски обавља функцију генералног секретара Крикет федерације Србије.

1.1. Библиографија

РАДОВИ У МЕЂУНАРОДНИМ ЧАСОПИСИМА

1. **Ninković V.** (2021). *Otpornost kritične infrastrukture – Nacionalni pristupi. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu.* 55(4): 1205-1225. DOI: 10.5937/zrpfns55-30333 (M24)
2. **Ninković V, Keković Z.** (2020). *Towards the Conceptualization of Resilience in Security Studies. Srpska Politička Misao,* 67(1): 153-175. (M24)
3. **Kešetović Ž, Marić P, Ninković V.** (2017). *Crisis Communication of Local Authorities in Emergency Situations. Lex-Localis, Journal of Local Self-Government.* Maribor-Porto, 93-109. (M23)

РАДОВИ У НАЦИОНАЛНИМ ЧАСОПИСИМА

1. **Ninković V**, Džigurski O. (2019). Determination of National Refugee Policies Using System Dynamics Approach. *Security Dialogues*, 10(1):127-143. (M53)
2. **Ninković V**, Džigurski O, Keković Z (2017). Dynamic Migration Flow Modeling. *Security Dialogues*. 8(1-2), Institute of Security, Defense and Peace, Skopje, pp.149-169. (M53)
3. **Ninković V**, Kešetović (2016). Komuniciranje sistema zaštite i spasavanja u vanrednim situacijama izazvanim elementarnim nepogodama. *Communication and Media Journal*, X(15): 109-126. (M52)
4. Kešetović Ž, **Ninković V**, Milašinović S. (2012). Ekstremna desnica u Srbiji i rizik desnog terorizma, *Kultura Polisa, Udruženje za Političke Nauke Srbije, vol IX*, pp. 287-309. (M51)
5. Kešetović Ž, **Ninković V**. (2011). Kultura i krizno komuniciranje, *Kultura Polisa, Udruženje za Političke Nauke Srbije*, 15, pp.355-373. (M52)
6. Kešetović Ž, **Ninković V**. (2009). Trust and Credibility in Communicating Risk, *NBP – Journal of Criminalistics and Law, Belgrade, Academy of Criminalistics and Police Studies*, XIV(3), pp.23-37. (M52)
7. **Ninković V**, Kešetović Ž, Novak L. (2009). Risk Perception and Decision-Making Process, *Kryzovy Manažment, University of Žilina, Slovakia*, 66-74. (M53)
8. Kešetović Ž, Keković Z, **Ninković V**. (2008). Percepcija rizika, *Kultura Polisa, Udruženje za Političke Nauke Srbije*, 8/9/10, 547-565 (M52)

ЗБОРНИЦИ МЕЂУНАРОДНИХ НАУЧНИХ КОНФЕРЕНЦИЈА

1. **Ninković V**. (2018). Critical Infrastructure Protection in Transformed Security Environment. *Proceedings of the 1st International Conference – Economy in Transformed Security Environment – EKOB 2018*. Centre for Security, Management and International Politics, Belgrade. (M33)
2. **Ninković V**, Dabižljević S. (2017). Business Continuity Plan as a Crisis Management Tool. *3rd International Scientific – Professional Conference. Security and Crisis Management – Theory and Practice*. Obrenovac, pp.341-349. (M33)
3. Dinić J, **Ninković V**, Keković Z (2017). National Security and Resilience. *Book of Proceedings of the 1st International Symposium K-Force (Knowledge for Resistant Society)*. University of Novi Sad – Faculty of Technical Sciences, Higher Education Technical School of Professional Studies – Novi Sad, European Youth Parliament, Serbian National Fire Protection Association. Novi Sad, September 14, pp.198-207. ISBN: 978- 86-6211-109-8. (M33)

4. **Ninković V**, Keković Z, Pavlović S. (2016). Private Ownership of Critical Infrastructure – Opportunity or Challenge for Corporate Security Policy Makers. *Private Security in the 21st Century : Experiences and Challenges. International Academic Conference*. Skopje: Chamber for Private Security of the Republic of Macedonia, pp. 271-285. (M33)
5. **Ninković V**, Pavlović S, Džigurski O. (2016). Human Security and Resilience Approaches in Disaster Management. *Proceedings of the 3rd International Scientific Conference on Human Security*. Faculty of Security Studies, University of Belgrade, Belgrade, 4-6 November 2016. pp.161-171. (M33)
6. Pavlović S, Lapčević Z, Mladenović M, **Ninković V**. (2016). Zaštita Elektroenergetskog sistema u uslovima ugrožavanja od poplava. *Zbornik radova sa 2. Međunarodne naučno-stručne konferencije „Bezbednost za budućnost“*, pp.149-159. (M33)
7. Keković Z, Pavlović S, **Ninković V**. (2015). Risk management in function of critical infrastructure protection, *Proceedings of the International scientific conference: Researching security- approaches, concepts and policies*, Ohrid, pp.7-17. (M33)
8. **Ninković V**, Keković Z, Vasović I. (2014). On-line poziv u Džihad – radikalizacija putem Interneta. *Zbornik radova sa 7. međunarodne konferencije Dani kriznog upravljanja*, Veleučilište Velika Gorica, pp.969-983. (M33)
9. Kešetović Ž, **Ninković V**. (2009). Komunikacija rizika i krizna komunikacija u Srbiji. *Zbornik radova sa 2. međunarodne konferencije Dani kriznog upravljanja*, Veleučilište Velika Gorica. (M33)

ПОГЛАВЉА У ТЕМАТСКИМ ЗБОРНИЦИМА

1. Kešetović Ž, **Ninković V**. (2016). Migrants and Local-Extremists in South-Eastern Europe. in Čaleta, D & Shemela P. (eds.) *Comprehensive Approach to Counter Radicalism and Extremism – Future Challenges for Counter Terrorism Process*. Ministry of Defense Republic of Slovenia, Center for Civil-Military Relations, Monterrey, CA, pp. 101-115. (M14)
2. Keković, Z., **Ninković V.**, Tarrant, M. (2014). Towards Resilient Critical Infrastructure System against Terrorism Risk, In: *Managing Terrorism Threats to Critical Infrastructure – Challenges for South Eastern Europe*, IOS Press, pp.45-59. (M13)
3. Keković Z, **Ninković V**, Trivan D (2014). Business Continuity Management and Critical Infrastructure. In: Čaleta D, Vršec M and Ivanc B (eds.) *Corporate Security – Open Dilemmas in the Modern Information Society*. Ljubljana: Institute for Corporate Security Studies, pp. 55-65. (M14)

ПРИКАЗИ КЊИГА

1. Ninkovic, V. (2022). The War in Ukraine's Donbass – Origins, Context, and the Future: Edited by David R. Marples, CEU Press, 2022, 236 pp. *Journal of Contemporary European Studies*, 30(3), 590–591.
<https://doi.org/10.1080/14782804.2022.2088958>

УЧБЕНИЦИ, МОНОГРАФИЈЕ И МОНОГРАФСКЕ СТУДИЈЕ

1. Keković Z, Ninković V. (2020). *Zaštita kritične infrastrukture – sistemski pristup*. Centar za analizu rizika i upravljanje krizama, Beograd. 123pp. ISBN - 978-86-902810-0-8 COBISS.SR-ID - 26114057 (M45)
2. Ninković V. (2018). Menadžment kontinuitetom poslovanja. in: Dimitrijević I, Šekarić N (ur.) *Korporativna bezbednost - Hrestomatija*. Udžbenik za studente osnovnih studija. Univerzitet u Beogradu, Fakultet Bezbednosti, pp.146-163. (M42)

2. Основни подаци о докторској дисертацији

Одлуком Наставно-научног већа Факултета безбедности Универзитета у Београду бр. 223/11 од 28.04.2021. године, именована је Комисија за оцену научне заснованости теме докторске дисертације кандидата Владимира М. Нинковића, за израду докторске дисертације под насловом “Отпорност критичне инфраструктуре на нерутинске ризике”, у саставу:

1. др Желимир Кешетовић, редовни професор, Факултет безбедности Универзитета у Београду;
2. др Борис Кордић, редовни професор, Факултет безбедности Универзитета у Београду;
3. др Роберт Микац, ванредни професор, Факултет политичких знаности Универзитета у Загребу.

Комисија је прегледала пријаву теме докторске дисертације кандидата, те је на основу проученог материјала и анализе пројекта докторске дисертације једногласно усвојила извештај о научној заснованости, а потом и предложила Наставно-научном већу да прихвати тему и одобри израду докторске дисертације кандидату Владимиру М. Нинковићу, под насловом „Отпорност критичне инфраструктуре на нерутинске ризике“, као и да именује ментора, што је Наставно-научно веће учинило одлуком бр. 296/10 на седници одржаној 16.06.2021. године и том приликом за ментора именовало проф. др Зорана Кековића. Веће научних области правно-економских наука Универзитета у Београду дало је сагласност на одлуку Наставно-научног већа Факултета безбедности (бр. 61206-2820/2-21 од 13. јула 2021. године).

Тема докторске дисертације кандидата Владимира М. Нинковића припада научној области науке безбедности и ужој научној области студије безбедности. Докторска дисертација је написана на 186 страница, односно 145 страница основног текста и 141 страницу које чине насловне странице, прилози, списак библиографских јединица, биографија кандидата и потребне изјаве. Кандидат је докторску дисертацију написао у складу са важећим Правилником о докторским студијама на Универзитету у Београду

као и Упуством о облику и садржају докторске дисертације Универзитета у Београду (усвојеним 2019. године). Основни текст дисертације написан је ћириличним писмом фонтом Times New Roman са проредом од 1 реда и величине 12 топографских тачака. Кандидат је у складу са наведеним правилницима навео све неопходне елементе као што су: насловна страна на српском језику, насловна страна на енглеском језику, страница са подацима о ментору и члановима комисије за одбрану докторске дисертације, страница са основним подацима о докторској дисертацији (сажетац) на српском језику, страница са основним подацима о докторској дисертацији (сажетац) на енглеском језику. Докторска дисертација састоји се из теоријског, методолошког и истраживачког дела и обухвата следећа поглавља: Увод, 1.Теоријски део (1.1. Ризик и управљање ризицима, Нерутински ризик, Перцепција и комуникација ризика; 1.2 Отпорност, Појам отпорности, Отпорност комплексних система, Управљање ризицима – стратегија отпорности, Организациона отпорност, Однос организационе отпорности и кризног менаџмента, Однос организационе отпорности и менаџмента континуитетом пословања, Интегративни аналитички модел организационе отпорности; 1.3. Критична инфраструктура, Отпорност критичне инфраструктуре, Приступ отпорности критичне инфраструктури Европске Уније, Национални приступи отпорности критичне инфраструктуре), 2. Истраживачки део (2.1. Предмет, циљеви и хипотеза истраживања; Тип и метод истраживања, Узорак истраживања, Технике за прикупљање података; 2.2. Резултати – Антиципаторни капацитет, Ресорптивни капацитет, Ресторативни капацитет, Адаптивни капацитет; 2.3. Дискусија – Антиципаторни капацитет, Ресорптивни капацитет, Ресторативни капацитет, Адаптивни капацитет), 3. Закључци и препоруке (Преглед истраживања, Научни допринос истраживања, Практични допринос истраживања – кључне препоруке за организације, Ограничења истраживања, Препоруке за даља истраживања), Литература, Прилози (Списак сектора и подсектора критичне инфраструктуре према директиви 2022/2557 ЕК, Водич за полуструктурирани интервју), Биографија аутора. Списак коришћене литературе обухвата 448 јединице библиографске грађе сачињене од научних чланака, монографија, зборника радова, докторских дисертација, мастер радова и званичних докумената. Дисертација садржи 5 табела и 8 графикана.

2.1. Предмет и циљ дисертације

Предмет овог истраживања је отпорност као стратегија менаџмента ризиком која се у организацијама може експлицитно примењивати у случају манифестације нерутинских ризика које одликује висок степен неизвесности, попут пандемијских криза, терористичких напада или природних катастрофа. Циљеви овог истраживања су научна дескрипција фактора који утичу на организациону отпорност критичне инфраструктуре у случају манифестације нерутинских ризика. Организациона отпорност посматрана је као композитни концепт састављен од четири капацитета (антиципаторни, ресорптивни, ресторативни и адаптивни), од којих сваки поседује „тврди“ и меки аспект. Кандидат је сваки капацитет анализирао кроз присуство и квалитет индикатора: Антиципаторни капацитет – менаџмент ризиком, постојање слободних ресурса, способност запослених (тврди аспект), партиципативни приступ и комуницирање

ризика (меки аспект); Ресорптивни капацитет – систем управљања кризама, инцидентима и ванредним догађајима, кризно комуницирање (тврди аспект), осмишљавање (*sensemaking*), изоштреност (*acuity*), толеранција двосмисленост, креативност и флексибилност (меки аспект); Ресторативни капацитет – Систем менаџмента континуитетом пословања (тврди аспект), суочавање са стресом и међуповезаност (меки аспект); Адаптивни капацитет – Динамичко адаптивно планирање (тврди аспект) и способност учења (меки аспект).

2.2. Хипотезе и истраживачка питања

Применом квалитативног истраживачког приступа омогућено је стицање целовитог увида у различите аспекте предмета истраживања. Кандидат Владимир М. Нинковић формулисао је хипотетички оквир истраживања сачињен од једне опште и три посебне хипотезе.

Општа хипотеза овог истраживања јесте да је стратегија отпорности имплицитно препозната као стратегија избора за управљање нерутинским ризицима и неизвесностима у организацијама критичне инфраструктуре. Посебне хипотезе су:

X1 – Формални процеси и усмереност доносилаца одлука у оператерима критичне инфраструктуре је на рутинским ризицима на које се примењује стратегија антиципације.

X2 – За нерутинске ризике и неизвесности имплицитно се примењује стратегија отпорности кроз примену неформалних пословних пракси усмерених на карактеристике или меки аспект отпорности.

X3 - Напори доносилаца одлука и надлежних организационих јединица су равномерно усмерени на јачање сва четири капацитета отпорности.

У циљу спровођења квалитативног дела истраживања, на основу темељног прегледа претходних студија са сличном тематиком, кандидат је одредио следећа истраживачка питања:

1. Која су уверења менаџера безбедности и менаџера континуитета пословања оператора критичне инфраструктуре за планирање одговора на нерутинске ризике и неизвесности?
2. Која су уверења менаџера безбедности и доносиоца одлука о могућности управљања неизвесностима?
3. На које капацитете отпорности оператори критичне инфраструктуре поклањају највише пажње?
4. Колико пажње се у операторима критичне инфраструктуре поклања меким аспектима отпорности у циљу постизања отпорности другог реда?

5. У којим капацитетима су присутнија усмерења на меке аспекте отпорности?
6. На које организационе нивое су усмерени напори у јачању отпорности организације (индивидуални, тимски или системски)?
7. На који начин се руководи кризним ситуацијама индукованим нерутинским ризицима?
8. Које претпоставке менаџери безбедности и менаџери континуитета пословања организација идентификованих као критичне инфраструктуре имају о понашању запослених током и након екстремних догађаја?
9. На који начин се може допринети унапређењу отпорности критичне инфраструктуре да функционише и унапреди опоравак након екстремних догађаја?
10. На који начин се могу комуницирати нерутински ризици према запосленима у критичним инфраструктурама?
11. Које су националне специфичности одговора запослених на екстремни догађај? То јест, колико налази овог истраживања одступају од налаза истраживања спроведених у другим просторним оквирима?

2.3. Садржај дисертације

Докторска дисертација обухвата теоријски, методолошки и емпиријски део. Различите димензије предмета истраживања приказане су кроз три кохерентне целине у виду поглавља и потпоглавља. Прво поглавље дисертације обухвата теоријско одређење ризика и нерутинског ризика у научној литератури, као и појмове менаџмента ризиком, те перцепције и комуникације ризика. Друго поглавље приказује теоријско одређење отпорности, концептуализације отпорности као стратегије управљања нерутинским ризиком, отпорности комплексних система, организационе отпорности, односе стратегије отпорности са сродним појмовима кризног менаџмента и менаџмента континуитетом пословања, те нуди интегративни аналитички модел за анализу отпорности организационих система оператора критичне инфраструктуре. У последњем, трећем, поглављу теоријског дела, кандидат анализира појмове критичне инфраструктуре и отпорности критичне инфраструктуре, те како се проблему отпорности критичне инфраструктуре приступило у академским истраживањима и легислативним и стратегијским оквирима Европске Уније и држава попут Сједињених Америчких Држава, Уједињеног Краљевства и Аустралије.

Кандидат Владимир Нинковић је приказао методолошки део дисертације у оквиру четвртог поглавља које обухвата појмовни оквир, предмет и циљеве истраживања, хипотетички оквир и истраживачка питања. У истом поглављу, одређен је временски и просторни оквир истраживања, уз опис узорка, техника прикупљања података и студије случаја. Следеће, пето поглавље садржи резултате теренског истраживања, полуструктурираних интервјуа са представницима оператора критичне инфраструктуре у Србији, Хрватској и Босни и Херцеговини, те њихово кодирање у складу са понуђеним интегративним аналитичким моделом. У шестом поглављу, дискусија, кандидат је резултате добијене теренским истраживањем упоредио са теоријским оквиrom и налазима истраживања спроведеним у другим временско-просторним оквирима. Последње поглавље везано је за закључна разматрања, препоруке за даља истраживања и практичне препоруке за операторе критичне инфраструктуре и друге организације.

2.4. Резултати и научни допринос

Кључни резултати истраживања огледају се у потврђивању хипотеза и генерисању одговора на постављена истраживачка питања. Темељним прегледом постојећег фонда научног знања, кандидат је констатовао одсуство јединствених дефиниција отпорности и потребу за даљом систематизацијом знања из дате области. Спроведеним истраживањем, кандидат је потврдио постојећа научна сазнања, дао значајан допринос термиолошком разјашњењу нерутинских ризика и отпорности, затим дистинкцији између отпорности, кризног менаџмента и менаџмента континуитетом пословања, и етаблирању теорије отпорности у студијама безбедности, нарочито у погледу концептуализације отпорности као једне од могућих стратегија управљања ризицима.

Понуђени интегративни аналитички модел организационе отпорности обухватио је најзначајније индикаторе отпорности, класификоване по капацитетима и аспектима отпорности, који је потом пилотиран кроз теренско истраживање у операторима критичне инфраструктуре у Републици Србији, Хрватској и Босни и Херцеговини.

Посебна вредност налаза истраживања огледа се у чињеници да сличан научни подухват никада није спроведен у Републици Србији. Резултати истраживања могу послужити као путоказ у креирању будућих истраживачких пројеката са истом или сличном тематиком, те развијању и унапређивању понуђеног интегративног аналитичког модела. Посматрано из перспективе друштвеног значаја, резултати истраживања имају потенцијал да дају значајан допринос у креирању стратегија, политика и планова за унапређење организационе отпорности у операторима критичне инфраструктуре, али и у другим организационим системима.

Закључак

На основу увида у докторску дисертацију кандидата Владимира М. Нинковића под насловом „Отпорност критичне инфраструктуре на не-рутинске ризике“, Комисија констатује да је тема актуелна и да истраживање даје значајан допринос у разумевању релација између варијабли одређених предметом истраживања, те да има значајне теоријске и емпиријске импликације у оквиру наука из области студија безбедности.

Узевши у обзир квалитет спроведеног истраживања као и научни и друштвени допринос дисертације, Комисија једногласно даје позитивну оцену докторске дисертације и Наставно-научном већу Факултета безбедности Универзитета у Београду

ПРЕДЛАЖЕ

да прихвати позитивну оцену докторске дисертације кандидата Владимира М. Нинковића под насловом „Отпорност критичне инфраструктуре на не-рутинске ризике“ и одобри њену јавну одбрану.

У Београду,
01.10.2024.

Чланови Комисије:

Проф. др Желимир Кешетовић, председник,
Факултет безбедности Универзитета у Београду

Проф. др Борис Кордић, члан,
Факултет безбедности Универзитета у Београду

Проф. др Роберт Микац, члан,
Факултет политичких знаности Универзитета у Загребу